

Sensorveiledning SOS2001 - Moderne sosialteori, skoleeksamen

Pga. at kurset har gått fra å være obligatorisk emne til valgfritt emne, er antall timer på skoleeksamen redusert fra 6 til 4 timer. Studentene har med andre ord hatt to timer mindre på å løse det samme antall oppgaver som tidligere (tre av fire begrepsoppgaver + en av to drøftingsoppgaver). Det er viktig at sensorer som også var sensorer på emnet da eksamen var på 6 timer, justerer sine forventninger.

Begrepsoppgavene

Kommunikativt demokrati: Et begrep fra pensumteksten av Iris Marion Young om «communicative democracy». Det bør være med at denne demokratiforståelsen er en variant, men også en videreutvikling/kritikk av begrepet om deliberativt demokrati. Young identifiserer noen problemer med deliberativt demokrati (for lite inkluderende og for mye opptatt av konsensus). Kommunikativt demokrati basert på en større varhet for forskjellighet og på et begrep om å forstå andre uten å være enig. Åpner dessuten for flere talesjangere i tillegg til argumentasjon.

Postmoderne fornuftskritikk: Pensum av direkte relevans er Aakvaag s. 335-336.

Praktisk versus diskursiv bevissthet: Pensum av direkte relevans er Aakvaag s. 133-134. Det er også relevant originaltekst av Giddens på pensum, men gitt tidsrammen og at det er skoleeksamen, bør studentene ikke trekkes om de ikke får til å henvise direkte til denne.

Binær kommunikasjonskode: Naturlig å presentere begrepet relatert til Luhmanns begrep om autopoietiske systemer, funksjonell differensering og teori om det desentererte samfunn (selv om ikke alle disse begrepene trenger å nevnes eller defineres). Bør både inneholde i hvert fall en kort begrepsdefinisjon og noen eksempler (sant/falskt, lovlig/ulovlig osv.). Begrepet dekkes ulike steder av Rieser-Schäfer og i originalteksten av Luhmann, men studentene bør ikke trekkes om de bruker definisjonen fra Aakvaag (kapittelet om Luhmann er pensum på SOS1003).

Diskusjonsoppgavene

Bourdieu

Studentene bes om å redegjøre for sentrale sider av teorien til Bourdieu. Det er naturlig at studentene redegjør for begreper som kapital, felt, rom, habitus osv., men oppgaveteksten er åpent formulert, og en god oppgave trenger ikke redegjøre for «alt», men kan gå mer i dybden av noe hvis dette klargjøres i innledningen og følges opp i diskusjonen. Pensumgrunnlaget er primært kapittelet om Bourdieu i Aakvaag. Hvis begreper som står sentralt i originalteksten av Bourdieu på pensum vies sentral plass i studentens redegjørelse og senere i diskusjonen (for eksempel «fornuft» eller «habitus»), kan det være et pluss at denne trekkes inn. Som nevnt, må man imidlertid ta høyde for at dette er skoleeksamen og at tidsrammen er begrenset.

Med «sosialteoretiske motsetningspar» siktes i utgangspunktet til Aakvaags gjennomgang av slike på s. 29-32. På forelesningene har vi imidlertid vært inne på andre motsetningspar også som det kan hende at studentene trekker inn i besvarelsene sine. Oppgaveteksten ber om at Bourdieu diskuteres med utgangspunkt i «to eller flere» motsetningspar. Å konsentrere seg om to motsetningspar er derfor tilstrekkelig, men da kan man forvente en grundigere diskusjon av disse. Jo flere motsetningspar som trekkes inn, dess mindre tid vil det nødvendigvis bli for studentene til å diskutere hvert av dem. Det kan være naturlig å trekke inn andre teoretikere i diskusjonen som sammenligningsgrunnlag for og kontrastpunkt til Bourdieu. Fokuset skal imidlertid være på Bourdieu, og gitt tidsrammen kan man ikke forvente omfattende redegjørelser av andre teoretikere/posisjoner, og det er heller ikke noe oppgaveteksten ber om. Hvis oppgaven mangler en diskusjonsdel, må det trekkes kraftig ned. Diskusjonsdelen vil kunne variere i omfang, og det finnes flere like gode måter å gjøre det på, men en diskusjon må det være, og studentene nå vise at de kjenner til noen viktige sosialteoretiske motsetningspar. Det må også trekkes vi diskusjonen bare dreier seg om ett motsetningspar, for eksempel bare aktør-struktur (som er nevnt i oppgaveteksten).

Rawls og multikulturalismen

Pensumgrunnlaget her er kapittelet om Rawls i Brighthouse og leksikonartikkelen fra Stanford Encyclopedia om multikulturalisme. Studentene bes om å redegjøre for sentrale sider av teorien til Rawls. Da gjelder det samme som i forrige oppgave: Det er naturlig at studentene redegjør for begreper som grunnposisjonen, slør av uvitenhet, rettferdighetsprinsippene osv., men oppgaveteksten er åpent formulert, og en god oppgave trenger ikke redegjøre for «alt» Brighthouse går igjennom rundt Rawls, men kan gå mer i dybden av noe hvis dette klargjøres i innledningen og følges opp i diskusjonen. Det er grunnleggende at studentene har forstått at Rawls' rettferdighetsteori er en normativ teori. Det samme gjelder «multikulturalismen»: dette er en bestemt respons på flerkulturalitet, og ikke (i hvert fall ikke bare) en teori om at/hvordan samfunnet er flerkulturelt. Oppgaven bør inneholde en begrepsdefinisjon av multikulturalisme. Det kan være naturlig å trekke inn flere varianter av multikulturalisme. Det kan også være naturlig å trekke inn eksempler på multikulturelle tiltak. Hva som nærmere bestemte drøftes, er i og for seg åpent, men ut fra pensum er det nærliggende å ta utgangspunkt i at Rawls ikke innlemmer multikulturalistiske krav i sin rettferdighetsteori. Multikulturalister vil kritisere dette, og har formulert ulike argumenter for hvorfor slike krav er viktige (noen, som Kymlicka, har også argumentert for at partene i grunnposisjonen ville kunne ha sluttet seg til hans liberale variant av multikulturalisme), og studenter som skriver denne oppgaven bør forventes å kjenne til noen av disse. Det vil også være naturlig å trekke inn kritikk som har blitt reist av multikulturalismen eller varianter av den, om studentene nå velger å nevne flere av dem kortfattet, eller gå i dybden av noen av dem.